

Sygnatura akt I C 1358/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Urbaniak

Protokolant: Irmina Szawica

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa A. G. (1)

przeciwko G. B.

o zachówek

- I. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 48.500 zł (czterdzieści osiem tysięcy pięćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty;
- II. dalej idące powództwo oddala;
- III. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.288,11 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
- IV. nakazuje pozwanej aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego we Wrocławiu) kwotę 3.114,37 zł tytułem kosztów sądowych.

I C 1358/11

UZASADNIENIE

Powódka A. G. (1) wniosła w pozwie o przyznanie jej zachowku po zmarłym ojcu M. B. (1).

W uzasadnieniu wskazała, że jest córką zmarłego i należy do kręgu spadkobierców ustawowych po M. B. (1). W chwili śmierci spadkodawca był żonaty z G. B., która była jego drugą żoną. Z pierwszego małżeństwa posiadał pięcioro dzieci: syna R. B., córkę T. A. z domu B., syna J. B., syna M. B. (2) oraz córkę A. G. (1) z domu B.. Testamentem sporządzonym 21.04.1989 r. M. B. (1) wydziedziczył swojego syna R. B., córkę T. A. z domu B., syna J. B., syna M. B. (2). Nie wskazał natomiast, że wydziedzicza swoją córkę -powódkę A. G. (1). Jako, że została pominięta w testamencie wniosła o uznanie jej praw do zachowku. Podała nadto, że przyczyna wydziedziczenia wskazana w testamencie tj. rażąca niewdzięczność nie dotyczy powódki, a treść tego testamentu jest dla dzieci spadkodawcy bardzo krzywdząca i podała, że mieszkanie stanowiące dorobek rodziców powódki zostało wykupione przez spadkodawcę po śmierci pierwszej żony M., w trakcie trwania drugiego małżeństwa.

Powódka precyzowała żądanie pozwu domagając się zasądzenia z tytułu zachowku kwoty 132.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (k.7), dodając, że w skład spadku po zmarłym M. B. (1) wchodzi nieruchomości położona przy ul. (...) we W., której wartość szacuje na kwotę 528.000zł. W związku z tym, że testamentem spadkodawca wydziedziczył pozostałe rodzeństwo powódki uprawnionymi do spadku pozostały jedynie powódka i pozwana, zatem do ustalenia kwoty zachowku przyjęto, że jest dwóch spadkobierców.

W odpowiedzi na pozew (k.30) pozwana G. B. odnosząc się merytorycznie do treści żądania wskazała, że powódka podobnie jak i inne dzieci została wydziedziczona nie ze względu na działania pozwanej ale z tego powodu, że źle odnosili się do ojca, nie interesowali się nim, a niektórzy z nich posunęli się do rękoczynów.

Pozwana w kolejnym piśmie procesowym będąc reprezentowana przez pełnomocnika wniosła o oddalenie powództwa w całości i dodała, że wykładnia treści testamentu nie nasuwa wątpliwości, że wolą testatora było również wydziedziczenie powódki albowiem wskazał on, że wydziedzicza „wszystkich innych spadkobierców z wyjątkiem wnuka S. G. i D. G.”. Jako powód testator podał rażącą niewdzięczność i brak opieki nad nim. Ponadto aż do śmierci nie przebaczył dzieciom, cierpiał z powodu takiego ich zachowania w chwili sporządzania aktu notarialnego M. B. (1) był w pełni świadomy podejmowanych działań, prawidłowo oceniał rzeczywistość i nie był przez nikogo przymuszony do składania oświadczeń. Z wyłącznej winy dzieci doszło do całkowitego zerwania więzi emocjonalnych ze spadkodawcą.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Powódka A. G. (1) jest córką spadkodawcy M. B. (1) zmarłego w dniu (...).

(okoliczność bezsporna).

Powódka była najmłodszą córką z pięciorga rodzeństwa. Pozostałymi dziećmi M. B. (1) byli: syn R. B., córka T. B., syn J. B., syn M. B. (2).

Po śmierci pierwszej żony M. B. (3) w 1972 r. spadkodawca w roku 1974 powtórnie się ożenił z pozwaną G. B. i do śmierci pozostawał z nią w związku małżeńskim.

(dowód: bezsporne, nadto zeznania J. S., e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 03:32-13:28, przesłuchanie powódki A. G. (1) e-protokół z dnia 1.10.2013r. 01:48-06:20).

A. G. (1) mieszkała razem z ojcem i jego drugą żoną w lokalu mieszkalnym położonym przy ul. (...) we W.. Wyprowadziła się wraz z rodziną z mieszkania ojca w grudniu 1980 r. do mieszkania kwaterunkowego przy ul. (...), a następnie do mieszkania przy ul. (...) we W., gdzie mieszka do chwili obecnej.

W latach osiemdziesiątych pracowała razem z ojcem na stoisku z mięsem w (...).

Dowód: zeznania J. S., e-protokół z dnia 4.06.2013r. 03:32-13:28, przesłuchanie powódki A. G. (1) e-protokół z dnia 1.10.2013r. 01:48-06:20).

M. B. (1) utrzymywał stały kontakt z wnukami powódki A. G. (1) – S. i D.. Uczestniczył aktywnie w życiu rodzinnym córki. Brał udział w imprezach rodzinnych w okresie 1977-1988. Zarówno M. B. (1) jak i G. B. odwiedzali A. G. (1) w jej mieszkaniu przy ul. (...). A. G. (1) po wyprowadzeniu się z mieszkania przy ul. (...) sporadycznie bywała w domu ojca. Odwiedzając ojca przychodziła ze swoimi dziećmi S. i D. i nie uczestniczyła w spotkaniach ze znajomymi, imieninach i innych spotkaniach towarzyskich.

Dowód: zeznania J. S., e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 03:32-13:28, zeznania T. C. (1) e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 21:21-28:33, zeznania S. T. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 28:33-35:39, częściowo zeznania D. R. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 21:21- 28:33, częściowo zeznania G. K. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 43:59-50:58, częściowo zeznania E. N. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 50:58- 1:00:59, zeznania Z. B. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 1:00:59-1:04:14 dokumentacja fotograficzna k. , przesłuchanie pozwanej G. B. e-protokół z dnia 1.10.2013r 06:20-10:20, przesłuchanie powódki A. G. (1) e-protokół z dnia 1.10.2013r. 01:48-06:20).

Spadkodawca był człowiekiem dobrze sytuowanym majątkowo. Do śmierci prowadził działalność zarobkową. Nie cierpiał też z uwagi na żadne poważne schorzenia, był sprawny fizycznie i aktywny. W codziennych sprawach pomogła mu jego żona G. B..

Dowód: zeznania T. C. (1) e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 21:21- 28:33, zeznania D. R. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 21:21- 28:33, przesłuchanie powódki A. G. (1) e-protokół z dnia 1.10.2013r. 01:48-06:20).

W dniu 21.04.1989 r. M. B. (1) w Państwowym Biurze Notarialnym sporządził testament, w którym do całości spadku została powołana jego druga żona - pozwana G. B.. Jednocześnie testamentem tym spadkodawca wydziedziczył syna R. B., córkę T. A. z domu B., syna J. B., syna M. B. (2) i wszystkich innych spadkobierców z wyjątkiem wnuków: S. G. i D. G.. Jako powód wydziedziczenia w testamencie wskazał brak opieki nad M. B. (1) oraz rażącą niewdzięczność.

Dowód: testament M. B. (1) na k. 11 w aktach sprawy I Ns 245/11 Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu).

Przyczyną złożenia takiego oświadczenia woli w kwestii wydziedziczenia przez spadkodawcę było jego rozżalenie wobec dzieci, czemu dawał wyraz w rozmowach z żoną i odwiedzającymi ich bliskimi i znajomymi. Osoby wymienione z imienia i nazwiska w testamencie jako wydziedziczone nie odwiedzały go, nie interesowały się jego losem. Wyjechały wiele lat temu za granicę i nie utrzymywały z nim kontaktu. Dwaj jego synowie w przeszłości go okradli. W rozmowach o dzieciach nigdy nie wymieniał ich z imienia i nazwiska, mówił ogólnie o wszystkich dzieciach.

Dowód: zeznania świadka H. K. e-protokół z dnia 4.06.2013r. 13:28-21:21, zeznania J. S., e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 03:32-13:28, zeznania T. C. (1) e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 21:21- 28:33, zeznania S. T. e-protokół z dnia 4.06.2-13r. 28:33- 35:39, przesłuchanie pozwanej G. B. e-protokół z dnia 1.10.2013r 06:20-10:20,

Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym M. B. (1) zostało wszczęte przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu w dniu 17.05.2011 r. z wniosku pozwanej G. B.. Postanowieniem z 20.12.2012 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia stwierdził, że spadek po M. B. (1) zmarłym (...) na podstawie testamentu sporządzonego 21.04.1989 r. nabyła w całości G. B..

Dowód: postanowienie z dnia 20.12.2012r., w aktach sprawy I Ns 245/11 Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu k. 139)

Do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym M. B. (1) należy jego druga żona G. B. oraz dzieci z pierwszego małżeństwa syn R. B., córka T. B., syn J. B., syn M. B. (2) oraz powódka A. B.. Syn J. B. zmarł (...) r. Nie był żonaty nie miał dzieci. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Sródmieścia z 7.04.2011 r. stwierdzono, że spadek po J. B. na podstawie ustawy nabyli brat R. B., M. B. (2) i siostra T. A. oraz A. G. (1), każdy po 1/4 części wprost.

M. B. (1) z drugiego małżeństwa nie miał dzieci ani własnych ani przysposobionych

(**dowód:** bezsporne, nadto postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Sródmieścia z dnia 7 kwietnia 2011r akta sprawy INs 216/09).

W skład spadku po zmarłym M. B. (1) wchodzi udział wynoszący 1/2 w prawie własności lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Krzyków prowadzi księgę wieczystą (...).

Wartość rynkowa tej nieruchomości według stanu na dzień 20.07.1994 r. i według cen na 6.09.2013 r. wynosiła 388.000zł.

(**dowód:** opinia biegłego sądowego- operat szacunkowy lokalu mieszkalnego sporządzony przez rzeczoznawcę D. M. k. 119-145).

Sąd zważył co następuje:

Powódka domagała się w tym postępowaniu zapłaty zachowku po zmarłym ojcu M. B. (1). Powódka twierdziła, że oświadczenie o wydziedziczeniu zawarte w testamencie notarialnym z 21.04.1989 r. nie jest skuteczne w stosunku do

niej albowiem nie została ona imiennie wymieniona w kręgu osób tam ujętych, a nadto, że przyczyny wskazane jako uzasadniające wydziedziczenie nie odnoszą się jej osoby.

Pozwana G. B. wniosła o oddalenie powództwa podając, że spadkodawca w sposób skuteczny wydziedziczył wskazane w testamencie osoby, a wykładnia treści tego oświadczenia nie pozostawia wątpliwości, że testator obejmował swoją wolą też powódkę. Ponadto spadkodawca prawidłowo i zgodnie z przepisami prawa wskazał ustawowe przyczyny uzasadniające takie wydziedziczenie.

Podstawę prawną dochodzonego przez powódkę roszczenia stanowi przepis art. 991 § 1 kc, w myśl którego zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni -dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału.

Powódka - jako córka spadkodawcy niewątpliwie należy do kręgu spadkobierców, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. Spadkodawca M. B. (1) pozostawił testament notarialny z 21.04.1989 r., w którym złożył oświadczenie o wydziedziczeniu dzieci z pierwszego małżeństwa wskazując, że „wydziedzicza swojego syna R. B., córkę T. A. z domu B., syna J. B., syna M. B. (2) oraz wszystkich innych spadkobierców z wyjątkiem wnuka S. G. i D. G., ustanawiając jednocześnie swoją jedyną spadkobierczynią drugą żonę –pozwaną.

Kwestią sporną było zatem ustalenie po pierwsze, czy powódka skutecznie została wydziedziczona przez ojca M. B. (1) oraz czy w związku z tym zasadne jest, a jeśli tak to w jakim zakresie, jej roszczenie o zachówek.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że powódka, w ocenie Sądu, została ujęta w kręgu osób, których to wydziedziczenie dotyczy. Wykładnia treści tego oświadczenia woli spadkodawcy wskazuje, że wolą testatora było wydziedziczenie wskazanych imiennie osób oraz „wszystkich innych spadkobierców”. Takim spadkobiercą powódka bezspornie była. Z szerokiego kręgu osób testator wyłączył jedynie imiennie wskazane dwie osoby- wnuki. Po drugie spadkodawca podał również przyczyny wydziedziczenia wskazując na rażącą niewdzięczność i brak opieki nad nim.

Wydziedziczenie jest instytucją prawa cywilnego pozwalającą spadkodawcy na pozbawienie prawa do zachowku osób do zachowku uprawnionych z mocy ustawy, tj. zstępnych, małżonka i rodziców (art. 1008 k.c.). Wydziedziczenie może nastąpić tylko w ważnie sporządzonym testamencie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 14.06.1971 r. (III CZP 24/71) ustawowa przyczyna wydziedziczenia, aby było ono skuteczne, musi istnieć w każdym razie w dacie sporządzenia testamentu, nie może być wybaczona i powinna wynikać z treści testamentu. Spadkodawca w testamencie musi wskazać przyczynę wydziedziczenia i choć nie musi posłużyć się terminologią ustawową, wskazane przez niego zachowania muszą stanowić wypełnienie przynajmniej jednej z trzech przesłanek wydziedziczenia z pkt 1-3 art. 1008 k.c., a są to mianowicie:

- 1) uporczywe postępowanie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego wbrew woli spadkodawcy;
- 2) dopuszczenie się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- 3) uporczywe niedopełnianie względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Oceniając w całości zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd uznał, że powoływane przez pozwaną zachowania powódki nie wyczerpują przesłanek wydziedziczenia wskazanych w punktach 1 i 2 art. 1008 kc. Brak było nawet jakichkolwiek twierdzeń (nie wspominając o wnioskach dowodowych), że powódka dopuściła się względem spadkodawcy jakiegokolwiek przestępstwa lub by zachowanie powódki wyczerpywało znamiona uporczywego postępowania w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, czy też dopuściła się rażącej obrazy czci spadkodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwana nie przedstawiła także wiarygodnych dowodów, które pozwalałyby przypisać powódce zachowanie wskazane w przepisie art. 1008 kc, w punkcie 3, usprawiedliwiające jej wydziedziczenie. Nie

ma podstaw do ustalenia, że powódka w sposób uporczywy nie dopełniała względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych. Ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających wydziedziczenie powódki obciążał zgodnie z dyspozycją art. 6 kc pozwaną, ona bowiem wywodziła skutki prawne z faktu złożenia przez spadkodawcę oświadczenia o wydziedziczeniu powódki.

Sąd przyjął, że relacje między spadkodawcą a powódką w ostatnich latach życia M. B. (1) nie były całkiem poprawne. Powódka sporadycznie odwiedzała ojca w jego domu, o czym świadczą zeznania świadków J. S., H. K., T. C. (2), S. T. – bliskich sąsiadów i znajomych zmarłego, którym Sąd dał wiarę. Zeznawali oni, że nie znają powódki i nie widzieli jej odwiedzającej ojca. Powódka nie uczestniczyła w towarzyskich spotkaniach ze znajomymi ojca, jak np. przy okazji imienin. Należy jednak pamiętać że zeznania te zapewne dotyczą okresu ostatnich kilkunastu lat życia (do roku 1980 powódka mieszkała i pracowała razem z ojcem). Świadkowie ci mogli nie pamiętać zdarzeń sprzed ponad 30 lat, może też nie zamieszkiwali wówczas w tym miejscu lub nie utrzymywali ze spadkodawcą bliższych kontaktów. W sprzeczności z tymi zeznaniami stają zeznania powódki i świadka G. K., którym jednak w kontekście całości materiału dowodowego Sąd w tym zakresie odmówił wiary. Niemniej jednak nawet ustalenie, że kontakty córki A. G. (1) z ojcem nie były tak częste jak chciałby spadkodawca, nie stanowi jeszcze przesłanki skutecznego wydziedziczenia powódki. Ponadto należy pamiętać, jak na to wskazuje SN w postanowieniu z 28.04.2005 r. (III CK 569/04), że o ocenie przesłanek wydziedziczenia nie powinny decydować subiektywne odczucia spadkodawcy. Przemawia za tym sposób ujęcia w art. 1008 kc przyczyn wydziedziczenia, wskazujący na potrzebę obiektywizowania przyczyn wydziedziczenia. Za takim ujęciem przemawia też cel zachowku. Wspomniana instytucja prawa spadkowego ma zapewnić oznaczonym osobom najbliższym spadkodawcy określoną korzyść ze spadku niezależnie od - a nawet wbrew woli - spadkodawcy.

I choć powódka miała raczej chłodne relacje ze swoim ojcem, to - wbrew twierdzeniom pozwanej - nie zerwała ona z nim więzi rodzinnych. Powódka nie dążyła do częstszych kontaktów ze swoim ojcem, ale kontakty te jednak miały miejsce, chociaż na ogół przy świętach rodzinnych. Świadczy o tym dokumentacja fotograficzna z uroczystości rodzinnych obejmujących lata 1977-1988, a zatem z okresu bezpośrednio poprzedzającego sporządzenie testamentu. Były to spotkania z wnukami ale należy pamiętać, że w czasie kiedy jeszcze żył M. B. (1) S. i D. G. byli małoletni i zamieszkiwali wspólnie z powódką, zatem oczywistym jest, że spotkania te odbywały się w obecności powódki i za jej zgodą. O tym, że pozwana i M. B. (1) odwiedzali powódkę w jej mieszkaniu zeznawali świadkowie, potwierdziły to też obie strony słuchane przed Sądem. Z relacji tych osób stwierdzić należy, że spotkania te przebiegały w dobrej atmosferze, nie dochodziło do kłótni i konfliktów. Istotne w tej ocenie jest też to, że pozwana nie wskazuje na jakąkolwiek przyczynę dla której te stosunki miały w ostatnich latach ulec istotnej zmianie i doprowadzić do rozluźnienia, a ostatecznie zerwania więzi rodzinnych. Twierdzenia o wysuwanych przez powódkę i nie zrealizowanych przez ojca roszczeniach finansowych nie zostały przez nią udowodnione.

Należy mieć również na uwadze, że spadkodawca do chwili śmierci był osobą sprawną, aktywną, która nie cierpiała na żadne poważne dolegliwości. Śmierć przysła nagle. M. B. (1) był również osobą niezależną finansowo i do końca prowadził, choć już w ograniczonym zakresie, działalność zarobkową, a bieżącą opiekę na spadkodawcę sprawowała jego żona - pozwana. Dlatego nie można postawić zarzutu powódce nieudzielenia ojcu należytej opieki

Zatem mimo ograniczonych kontaktów rodzinnych należy podzielić ocenę, że zachowanie powódki nie wyczerpywało w dacie sporządzenia testamentu (kwiecień 1989 r.) wymogów uporczywego niedopełniania względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Należy jeszcze zwrócić uwagę na sposób wyrażenia woli w kwestii wydziedziczenia. Wykładnia treści oświadczenia woli, o czym był mowa powyżej, prowadzi do wniosku, że powódka została ujęta w kręgu osób wydziedziczonych. Niemniej jednak sposób wyrażenia tej woli niejako różnicuje jej pozycję w stosunku do pozostałych dzieci spadkodawcy. Spośród pięciorga dzieci testator nie wymienił tylko powódki z imienia i nazwiska. Nie sposób przyjąć, że wynikało to z niepamięci czy dla ułatwienia formułowania treści. Można zatem wnioskować, że w pewien odrębny sposób została potraktowana aniżeli pozostałe rodzeństwo, ciężar gatunkowy jej „niewdzięczności” jest inny aniżeli pozostałych dzieci. M. B. (1) wyrażając żal odnośnie postępowania swoich dzieci nigdy nie wymieniał ich imiennie, lecz mówił ogólnie o swoich dzieciach. Nigdy też nie pojawiło się w tych relacjach imię powódki. Z okoliczności faktycznych

wynika, że trojka pozostałych dzieci wyjechała już w latach 70-80 poza granice kraju, gdzie przebywają do dziś (jeden z braci zmarł). W kraju pozostała powódka i jej brat M. B. (2), ale tylko ona mieszkała wspólnie z ojcem, pracowała z nim, otrzymywała prezenty i tylko z jej dziećmi do śmierci spadkodawca utrzymywał kontakty.

Z tych względów należało przyjąć, że pozwana nie udowodniła, aby w dacie sporządzenia przez M. B. (1) testamentu zostały spełnione przesłanki wydziedziczenia ustanowione przepisem art. 1008 kc. Sąd uznał, że wydziedziczenie powódki jest nieważne. W konsekwencji na podstawie przepisu art. 991 § 1 kc powódka jest osobą uprawnioną do zachowku po zmarłym ojcu.

W związku z tym należało ustalić wysokość dochodzonej tytułem zachowku kwoty pieniężnej. Ustalenie wysokości zachowku wynika z pomnożenia sumy pieniężnej, wyrażającej wartość substratu zachowku przez ułamek, odpowiadający udziałowi, stanowiącemu podstawę do obliczenia zachowku. Zasady ustalania udziału spadkowego określa art. 992 k.c., z którego wynika, że udział, jaki przypadłby uprawnionemu do zachowku przy dziedziczeniu ustawowym, może różnić się od udziału stanowiącego podstawę do obliczenia zachowku. Zgodnie z tym przepisem przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku uwzględnia się spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni. W związku z tym przyjąć trzeba, że do obliczenia udziału spadkowego należy uwzględnić jedynie powódkę jako córkę spadkodawcy i pozwaną jako żonę, stąd ich udział spadkowy wynosi po 1/2, a wartość zachowku 1/2.

Pozostałych dzieci spadkodawcy, jako wydziedziczonych, nie uwzględnia się. Zasadności wydziedziczenia pozostałych spadkobierców ustawowych nie kwestionowały obie strony tego postępowania, nadto zasadność tego wydziedziczenia potwierdzili słuchani w procesie świadkowie.

Substrat majątku spadkowego stanowi udział w 1/2 w nieruchomości której wartość w niekwestionowanej porze strony opinii biegłego ustalona została na kwotę 388.000zł

Wynika z tego, że kwota zachowku należna powódce wynosi $388.000 \text{ zł} / 2 = 194.000 \text{ zł} \times 1/4 =$ **48.500zł i taka też kwota należności głównej została zasądzona od pozwanej na rzecz powódki.**

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. i art. 455 k.c. W przypadku roszczenia o zachowek termin spełnienia świadczenia nie wynika z ustawy. Skoro ustalenie wartości spadku w celu określenia zachowku oraz obliczenie zachowku następuje według cen z chwili orzekania o roszczeniu zachowkowym, to odsetki od tak ustalonego świadczenia pieniężnego powinny być naliczane dopiero od daty wyrokowania w sprawie, skoro dopiero z tym momentem roszczenie o zapłatę - tak ustalonej kwoty - stało się wymagalne. Powyższe stanowisko znajduje oparcie przede wszystkim w uchwale SN z 26 marca 1985 r., III CZP 75/84, OSNC 1985/10/147 (patrz też wyrok SN z 25 maja 2005 r., I CK 765/04, Lex 180835).

Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku, zasądzając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 48.500 zł i oddalając dalej idące powództwo jak w punkcie II wyroku.

Podstawę orzeczenia o kosztach zawartego w punkcie III wyroku stanowił przepis art. 100 zdanie pierwsze k.p.c., zgodnie, z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań, koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Wyrażona w tym przepisie zasada kompensaty kosztów procesu znajduje zastosowanie w wypadku częściowego uwzględnienia żądań, co miało miejsce w sprawie będącej przedmiotem postępowania. Powódka wygrała ten proces w 36,74 %, pozwana w 63,26 % i w tym stosunku zostały rozliczone poniesione koszty. Pozwana poniosła koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.617 zł. Powódka ma więc obowiązek zwrócić pozwanej 63,26 % poniesionych kosztów tj. 2.288,11 zł.

O kosztach sądowych Sąd orzekł w punkcie IV wyroku na podstawie art. 113 ust. 1 uksc w związku z art. 100 zd. 1 kpc i stwierdził, że pozwana winna uiścić na rzecz Skarbu Państwa 36,74 % kosztów sądowych (3.114,37 zł) na które złożyło się wynagrodzenie biegłego- 1.876,23zł opinia biegłego i opłata sądowa od pozwu - 6.600 opłata sądowa, od

której powódka została zwolniona –ogółem 8.476,23 zł. Powódki, z uwagi na jej sytuację majątkową, Sąd kosztami sądowymi nie obciążył.

(...)

(...)

(...)

W., 16.12.2013 r.